

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ГЕОГРАФІЯ СПЕЛЕОТУРИЗМУ І СПЕЛЕОРЕКРЕАЦІЇ

підготовки
спеціальності
освітньо-професійної програми

Бакалавр
242 Туризм
Туризм

Силабус освітнього компонента «ГЕОГРАФІЯ СПЕЛЕОТУРИЗМУ І СПЕЛЕОРЕКРАЦІЇ» підготовки бакалавра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм, за освітньою програмою Туризм.

Розробник: Гринасюк А.Р., старший викладач кафедри туризму та готельного господарства, кандидат географічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

проф. Ільїн Л.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри туризму та готельного господарства
протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Ільїн Л.В.

© Гринасюк А.Р., 2022

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	24 «Сфера обслуговування»	Вибіркова
		Рік навчання 2
Кількість годин / кредитів 150/5	242 «Туризм»	Семестр 4-ий
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: немає	Туризм	Практичні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
	Бакалавр	Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

III: Гринасюк Анастасія Русланівна

Науковий ступінь: кандидат географічних наук

Посада: старший викладач кафедри туризму та готельного господарства

Контактна інформація викладача: 0660892002, Hrynasiuk@vnu.edu.ua

Дні занять (посилання: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Як навчальна дисципліна «Географія спелеотуризму і спелеорекреації» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» на другому курсі відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 «Туризм». Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок зі спелеологічного туризму направлених на виявлення спелео-туристичних ресурсів, створення туристичного продукту та його реалізації з найменшим впливом на довкілля.

2. Пререквізити дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з теорії та практики: «Основи туризмознавства», «Самодіяльний туризм».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – дати студентам базові знання теорії і практики зі спелеології, спелеологічного туризму та спелеорієнтування, формувати уміння і навички техніки безпечного відвідування печер, бережного ставлення та раціонального використання спелеотуристичних та спелеорекреаційних ресурсів природних підземних порожнин, уміння правильно прокладати екологічні стежки в умовах горизонтальних лабіринтових підземних порожнин, організувати рекреаційну та еколого-просвітницьку діяльність засобами спелеоекотуризму.

Вивчення курсу спрямоване на формування у студентів наукових уявлень про печери та підземні спелеокомплекси України та світу. Основні завдання дисципліни: формування фахової компетентності в галузі спелеологічного туризму; поповнення знань із спелеорекреаційного природокористування, менеджменту спелеотуризму, географії

спелеорекреації та спелеотуризму, засвоєння теоретичних основ організації і проведення підземних екотуристських маршрутів.

4. Результати навчання (Компетентності)

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

ФК 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

ФК 17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

ФК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

ФК 23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

Результати навчання:

РН 3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;

РН 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;

РН 5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат спелеології	8	2	4	22	2	Т/8
Тема 2. Значення природних спелеокомплексів у краєзнавчих, освітніх та туристичних цілях.	8	2	4	22	2	Т/8
Тема 3. Спелеорекреація, її основні завдання та функції	8	2	4	22	2	Т/8
Тема 4. Використання печер світу в туристичних та рекреаційних цілях	10	2	4	22	2	ІРС/8
Тема 5. Основні правила відвідування природних підземних порожнин	13	2	4	22	2	К/8
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						МКР/60
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання.

1. Спелеологічні терміни та поняття.
2. Схема карстових процесів та їх умови.
3. Морфологія печер. Класифікація печер.
4. Класифікація спелеотуристичного спорядження.
5. Групове та індивідуальне спорядження спелеолога.
6. Вимоги до безпеки.
7. Критерії, категорії та характеристика вузлів.
8. Види вузлів, способи зав'язування та їх застосування.
9. Застосування основ техніки SRT у вертикальних печерах
10. Травми, що найбільше трапляються під час перебування ц підземних порожнинах.
11. Алгоритм дій рятувальника під час транспортування потерпілого.
12. Вимоги до упакування та укладання аптечки.
13. Фізико-географічний опис печер.
14. Морфометричні характеристики печер.
15. Геологічна характеристика печер.
16. Гідрологічна характеристика печер.
17. Аналіз доступності печер.
18. Районування карсту в Україні.
19. Просторове поширення гіпсових та вапнякових печер
20. Печери України.
21. Класифікація унікальних і атрактивних різновидів вторинних відкладів у природних карстових печерах
22. Етичний кодекс спелеолога.
23. Раціональне спелеокористування.
24. Нормативно-правова база обліку, використання та охорони печер. Світовий досвід.
25. Охорона печер в Україні.
26. Аналіз передумов та закономірностей поширення природних печер на географічній карті світу
27. Спелеорекреація, її основні завдання та функції
28. Рекреаційне значення печер.
29. Медико-практичне значення печер.
30. Естетичне значення печер.
31. Правила відвідування природних підземних порожнин.
32. Поведінка спелеолога в печерах і довкола них.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриває «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Polozh_pro_otzin_%D1%80%D0%B5%D0%B4%2B%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Політика викладача щодо здобувача освіти

Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з освітнього компонента. При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій, рекомендовану основну та додаткову навчальну, наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем освітнього компонента. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань); повною

мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу з метою поточного та підсумкового оцінювання знань, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, виваженим у спілкуванні зі студентами та викладачами, уважним і дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття); надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки знайшли своє відображення в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).

Вимоги до академічної доброчесності визначаються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (посилання: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/polozhennya-pro-antyplagiat.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки, не дозволяється.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти

Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у Волинському національному університеті імені Лесі Українки шляхом валідації https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма контролю – залік. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до заліку:

1. Становлення і розвиток Української спелеології.
 2. Вітчизняні дослідники природних карстових печер.
 3. Зарубіжні дослідники природних карстових печер.
 4. Види печер за положенням у просторі.
 5. Класифікація печер за генезисом.
 6. Елементи морфології печер.
 7. Індивідуальне та групове спорядження спелеолога та спелеотуриста.
 8. Характеристика спорядження спелеолога для опису й документації печер.
 9. Характеристика спорядження спелеолога для проведення рятувальних робіт.
 10. Основні вузли у техніці SRT у вертикальних печерах.
 11. Зони безпеки у печерах.
 12. Загальні положення пересування спелеотуриста по трасі SRT у вертикальних печерах.
 13. Вимоги до підготовки спелеорятувальника.
 14. Види аптечок в спелеотуризмі, їх призначення.
 15. Основні карстові печери на території України.
 16. Алгоритм опису й дослідження ново виявленої печери спелеотуристом.
 17. Характеристика доступності печер для їх вивчення та дослідження.
 18. Особливості орієнтування в печері спелеотуристу.
 19. Поняття спелеокомплекс. Поверхнева та підземна складові спелеокомплексів.
- Приклади спелеокомплексів.
20. Принципи раціонального спелеокористування. Види спелеокористування.
 21. Геологічне значення природних печер.
 22. Естетичне значення природних печер.
 23. Медико-практичне значення природних печер.
 24. Правила безпечного відвідування природних печер. Етичний кодекс печер.
 25. Нормативно-правова база обліку, використання і охорони печер у країнах світу та в Україні
 26. Найдовші печери світу. Географія та особливості підземних порожнин.
 27. Найглибші печери світу. Географія та особливості підземних порожнин.
 28. Морські печери світу. Райони їх поширення.
 29. Спелеологічне районування світу.
 30. Печери природно-заповідного фонду України.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Андрейчук В., Стефанов П. Принципи охорони карстових територій / В. Андрейчук, П. Стефанов // Спелеологія і карстологія, №1. – Сімферополь. – 2008. – С. 54-59 с.

2. Бейдик О.О. Українсько-російський словник термінів і понять з географії туризму і рекреаційної географії. – К.: РВЦ «Київський університет», 1997. – 300 с.

3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: Видавничо-поліграфічний центр – Київський університет, 2001. – 395 с.

4. Ваш О. В. Рятувальні роботи у вертикальних печерах. За методикою Французької спелеологічної рятувальної служби / О. В. Ваш // Методичні рекомендації по проведенню занять. – Ужгород, 2009. – 42 с.

5. Колотуха О. В. Спортивні рекреаційно-туристські ресурси України. К.: Федерація спортивного туризму України, 2006. – 2008 с.

6. Павловська Т. С. Геоморфологія: терміни й поняття (коментар) // Навчальний посібник. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. –

7. Петлін В. М. Рекреаційно-туристичний потенціал карстових печер Поділля: монографія / В. М. Петлін, А. Б. Ховалко. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 212 с.

8. Пилипюк А. В. Практичні роботи з курсу «Географія спелеотуризму і спелеорекреації» (Навчально-методичний комплекс для студ. географ. ф-ту) / А. В. Пилипюк. – Кропивницький : ФОП, 2017. – 172 с.

9. Петриченко Т. В. Перша медична допомога: підручник / Т. В. Петриченко. – 4-е вид. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 272 с.

10. Шевчук О. В. До питання про методику морфологічного опису середовища природних та антропогенізованих печер / О. В. Шевчук // Географія та туризм: наук. зб. / Ред. кол.: Я. Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альтерпрес, 2012. - №24. – С. 176 – 185.